

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 282/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. mája 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárány a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť R. B., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. V. K., B., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 64/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III po 17. januári 2001 v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 64/97 porušené bolo.

2. R. B. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť R. B. trovy právneho zastúpenia v sume 6 309 Sk (slovom šesťtisícristodevät' slovenských korún) na účet advokátky JUDr. V. K., B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti R. B. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. septembra 2005 doručená sťažnosť R. B., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. V. K., B., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 64/97.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 282/05-9 z 5. októbra 2005 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Sťažovateľ uviedol, že návrhom z 13. augusta 1997 sa domáhal, aby okresný súd rozhodol o vyslovení neplatnosti okamžitého rozviazania pracovného pomeru s firmou N., s. r. o., a aby zaviazal odporcu uhradiť mzdu, súdne trovy a trovy právneho zastúpenia.

Sťažovateľ už vo veci podal návrh ústavnému súdu, ktorý aj rozhodol nálezom sp. zn. II. ÚS 813/00 zo 17. januára 2001. Ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak ani po vydaní tohto rozhodnutia nedošlo k urýchleniu konania na okresnom súde.

Sťažovateľ opätovne podal sťažnosť predsedovi okresného súdu, a to 18. mája 2004, o ktorej nebolo rozhodnuté do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa v priebehu 8 rokov nedočkal rozhodnutia vo veci, má nepriaznivý dopad na jeho sociálnu situáciu, pretože mu nebola vyplatená náhrada mzdy z dôvodu neplatného rozviazania pracovného pomeru. Sťažovateľ je preto odkázaný na príležitostné príjmy za brigádnicú prácu. Na základe toho sa domáha priznania primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 2 500 000 Sk.

Sťažovateľ vzhľadom na to, že podľa neho bolo opätovne v tej istej právnej veci porušené jeho ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, žiada, aby ústavný súd rozhodol, že:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Bratislava III, v konaní vedenom pod spis. zn. 28 C 64/97 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod spis. zn. 28 C 64/97 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 2.500.000,- Sk (...), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Bratislava III je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 6.318,90 Sk (2 úkony právnej pomoci á 2.501,- Sk + 2 x 150,- Sk režijný paušál + 19 % DPH) na účet jeho právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Na základe výzvy ústavného súdu predložila 22. marca 2006 poverená predsedníčka okresného súdu spis s tým, že nevyužila právo vyjadriť sa k sťažnosti.

Sťažovateľ listom z 5. apríla 2006 a poverená predsedníčka listom z 22. marca 2006 potvrdili, že netrvajú na ústnom prejednaní veci.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa a najmä na základe spisu okresného súdu sp. zn. 28 C 64/97 zistil nasledovný stav konania:

Sťažovateľ sa žalobou z 13. augusta 1997 domáhal určenia neplatnosti rozviazania pracovného pomeru okamžitým zrušením podľa § 53 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce.

Ústavný súd nemôže hodnotiť postup okresného súdu od podania žaloby sťažovateľom, pretože vo veci už rozhodol 17. januára 2001, keď deklaroval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy (č. l. 56 – 65 spisu). Ústavný súd v tejto časti je viazaný svojím rozhodnutím a nehodnotí úkony, ale prísne hodnotí obdobie po svojom náleze zo 17. januára 2001.

Sťažovateľ listom zo 6. februára 2003 urgoval pokračovanie v konaní.

Dňa 21. apríla 2004 nahliadol do spisu zástupca sťažovateľa a doložil substitučnú plnú moc (č. l. 68 spisu).

Dňa 6. augusta 2004 nariadila zákonná sudkyňa termín pojednávania vo veci na 18. október 2004 a zároveň vyzvala D. B., a. s., na vyjadrenie, či sa 3. a 4. júna 1997 konal štrajk dopravcov.

Dňa 18. októbra 2004 sa konalo pojednávanie vo veci, na ktorom sa osobne zúčastnil sťažovateľ so svojím zástupcom. Nedostavil sa zástupca odporcu, u ktorého nebolo vykázané doručenie. Vec bola odročená na 24. november 2004 s tým, že bude znovu predvolaný odporca z adresy uvedenej v obchodnom registri a sťažovateľ v lehote 10 dní upresní svoje nároky špecifikáciou.

Dňa 27. októbra 2004 D. B., a. s. oznámil, že štrajk sa konal 3. až 6. júna 1997.

Dňa 27. októbra 2004 zástupca sťažovateľa nahliadol do spisu.

Dňa 29. októbra 2004 sťažovateľ špecifikoval svoje nároky z pracovného pomeru.

Dňa 24. novembra 2004 sa konalo vo veci pojednávanie za účasti zástupcu sťažovateľa. Okresný súd po oboznámení nárokov sťažovateľa odročil pojednávanie na 27. február 2005 s tým, že účastníkom bude doručené uznesenie o zmene žaloby.

Uznesením zo 4. februára 2005 bola pripustená zmena petitu.

Dňa 17. februára 2005 okresný súd vyzval sťažovateľa na predloženie ďalších písomných dôkazov.

Dňa 8. marca 2005 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v B. predložil správu o preberaní sociálnych dávok sťažovateľom.

Dňa 15. marca 2005 Okresné riaditeľstvo Policajného zboru P. predložilo správu o doručení zásielky zástupkyňi odporcu.

Dňa 23. marca 2005 sa konalo pojednávanie, ktorého sa nezúčastnili ani sťažovateľ, ani odporca. Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľ bude vyzvaný, aby v lehote 10 dní oznámil, či trvá na návrhu (z dôvodu, že zrušil plnú moc svojej zástupkyňi), ako aj aby doložil ďalšie doklady. Výzva bola doručená kancelárii 26. mája 2005 a expedovaná 6. júna 2005.

Dňa 7. septembra 2005 bol nariadený termín pojednávania na 28. november 2005.

Dňa 28. novembra 2005 sa na pojednávanie nedostavil sťažovateľ (doručenie bolo u neho vykázané 23. novembra 2005). Okresný súd vyhlásil uznesenie o prerušení konania vo veci. Sťažovateľ doložil požadované doklady.

Okresný súd uznesením z 28. novembra 2005 konanie prerušil.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 64/97.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Len prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby neodstráni a nemôže odstrániť. Až právoplatným rozhodnutím bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia (II. ÚS 340/04 a iné).

Pokiaľ ide o posudzovanie otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu v konaní.

Pokiaľ ide o prvé kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru a nároky z neho vyplývajúce patrí medzi štandardnú agendu okresného súdu s prepracovanými postupmi a rozsiahlou judikatúrou.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konkrétnej veci došlo k zbytočným prietahom spôsobeným účastníkmi konania. Zo spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ raz neospravedlnil svoju neúčast na pojednávaní a vzápätí nasledovalo prerušenie konania. U druhého účastníka konania okresný súd vykonal len jeden pokus o doručenie písomností konateľke, a to aj cestou Policajného zboru, ktorého výsledkom bola úradná správa, z ktorej vyplynulo, že písomnosť nemohla byť doručená („*lebo na klopanie nikto neotvoril*“). Zo strany sťažovateľa ústavný súd nezistil taký postup, ktorý by predĺžil konanie.

Tretím hodnotiacim kritériom je samotný postup okresného súdu v konaní. K tomuto je potrebné uviesť, že vo veci ústavný súd už raz konštatoval porušenie základného práva

zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, čo deklaroval svojím nálezom zo 17. januára 2001. Ani po tomto rozhodnutí okresný súd vo veci nerozhodol a dokonca vôbec nenadviazal kontakt s odporcom (okrem jedného vyššie citovaného pokusu). Okresný súd nezabezpečil ani aktuálny výpis z obchodného registra, či odporca existuje a aké má zloženie orgánov, resp. majiteľov. Takýto postup vo veci, pri ktorej ide o vec statusovú, viažucu sa na sociálne postavenie sťažovateľa, je ústavne neprijateľný. Navyše po rozhodnutí ústavného súdu zo 17. januára 2001 okresný súd začal vo veci znovu konať až 9. augusta 2004, teda po viac ako 3 a pol roku. Týmto v konaní okresného súdu opätovne došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

V tejto časti ústavný súd návrh sťažovateľa neakceptoval z dôvodu, že vo veci je konanie prerušené. Povinnosť okresného súdu vo veci konať bez prietáhov vyplýva z čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj z procesného predpisu, ktorý upravuje postup súdu v občianskoprávnom konaní (Občiansky súdny poriadok).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ žiadal priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a uviedol aj dôvod jeho priznania.

V okolnostiach prípadu ústavný súd zohľadnil, o aký druh konania ide, jeho dĺžku, ako aj skutočnosť, že už opätovne konštatoval porušenie uvedených práv sťažovateľa. Ústavný súd preto považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie vo výške 100 000 Sk (bod 3 výroku nálezu).

Pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Sťažovateľ požiadal aj o priznanie náhrady trov konania vo výške 6 318,90 Sk.

Podľa ustanovenia § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v odôvodnených prípadoch sa umožňuje ústavnému súdu podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť jeho trovy konania (bod 4 výroku nálezu).

Pri stanovení výšky náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytnutie právnych služieb, ktorá upravuje aj výšku odmien za zastupovanie pred ústavným súdom.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli realizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 citovanej vyhlášky, t. j. dvakrát 150 Sk.

Podľa ustanovenia § 18 ods. 4 citovanej vyhlášky ak je advokát platiteľom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje sa tarifná odmena určená podľa § 9 až 14 o daň z pridanej hodnoty. Právna zástupkyňa sťažovateľa pripojila k špecifikácii trov konania aj fotokópiu osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 6 309 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnej zástupkyňi sťažovateľa okresný súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2006